

Den samarbejdende folkekirke

I maj 2007 fremlagde Grundtvigskforum, Kirkeligt Samfund et forslag til indførelse af stiftsråd under overskriften *Den samarbejdende folkekirke*. I den verserende bispevalgkamp i Roskilde Stift er der en hel del debattører, der har taget forslaget under "kærlig" behandling. Hellere dårlig omtale end slet ingen, siger man undertiden. Men nu er der efterhånden så mange misforståelser og fejltolkninger i omløb, at tiden inde til at præcisere, hvad forslaget faktisk går ud på eller hvad det ikke går ud på.

Vi beder med andre ord om, at man nu læser forslaget omhyggeligt og fordomsfrit igennem, før man giver sig til at mene noget om det. Sagen er for vigtig til at drukne i gensidige mistænkeliggørelser og beskyldninger.

Og vær så også opmærksom på, at der er tale om et *forslag*. En *skitse*. Mangt og meget er der ikke taget stilling til, det skal først opklares og finde sin form gennem den samtale, vi inviterer til og som til stadighed også finder sted internt i Grundtvigskforum, som jo netop ikke er noget parti med et partiprogram men et åbent forum. Men altså: fordomsfri samtale, det er hvad vi i særlig grad efterspørger nu, så man forholder sig til forslaget, som det er, og ikke til en karikeret form.

Begrundelse

Forslaget fra Grundtvigsk Forum har vundet særlig aktualitet, dels fordi der lige nu fra kirkeministeriet er udsendt en *evaluering* af de forsøg med stiftsråd, man igennem nogle år har været i gang med i mange stifter. En evaluering, der viser, "at stiftsrådenes medlemmer har positive erfaringer, og at de generelt ønsker, at der indføres permanente stiftsråd, når forsøgsperioden udløber i foråret 2009". Dels og navnlig fordi en væsentlig tilskyndelse til at indføre stiftsråd er indeholdt i *regeringsgrundlaget* gennem hensigtserklæringen om at "omlægning af statens støtte til et bloktilskud". Dermed bliver man jo *nødt* til at forholde sig til det rent praktiske spørgsmål om, hvem der skal afgøre antallet og fordelingen af præstestillinger i et stift. Er det et anliggende for biskoppen alene eller skal det underlægges demokratisk kontrol i et stiftsråd.

Vedrørende *begrundelsen* for at omlægge til bloktilskud, hedder det i *regeringsgrundlaget* ordret: "Af hensyn til den brede opbakning bag folkekirkeordningen vil regeringen omlægge statens økonomiske støtte til folkekirken fra et tilskud til præstelønninger mv. til en støtte til de samfundsopgaver, som folkekirken varetager, fx inden for kirkegårdsdrift og vedligeholdelse af kirkebygningerne. Derfor skal støtten – uden at ændre på den økonomiske byrdefordeling mellem staten og folkekirken – omlægges til et bloktilskud".

"Af hensyn til den brede opbakning bag folkekirkeordningen"! Regeringen har altså set skriften på væggen. I den offentlige debat både den folkelige og den politiske har der længe lydt stærke røster, der i ligestillingens navn ønsker stat og kirke adskilt. Et hovedargument har været, at med den nugældende ordning bidrager alle i samfundet over skattebilletten til at finansiere en kristen forkyndelse, de måske slet ikke deler. Det er uholdbart, mener mange.

Det er akkurat ønsket om at tage vinden ud af sejlene på den slags argumenter, der ligger bag omlægningen af statens støtte til et bloktilskud. Det er ikke for at ændre, det er tværtimod for at kunne *bevare* folkekirkens grundlovssikrede *særstilling*, som den er formuleret i §4 og fastholde en rummelig folkekirke forankret i de lokale sognemenigheder. Det er lige nøjagtig også det, forslaget fra Grundtvigsk Forum går ud på.

Til denne "ydre" begrundelse for at foretage nogle forholdsvis enkle justeringer i statkirkeforholdet kommer så et indre kirkeligt hensyn. Med den nuværende organisatoriske og økonomiske struktur er der udfordringer og opgaver, kirken i dag står over for, som det i realiteten er meget vanskeligt at få gjort noget ved. Opgaver inden for områder som kirkelig undervisning, diakoni, religionsmøde, personalepleje etc., som kun kan løftes på provsti

eller stiftsplan. Men der er ikke økonomi til det i stifterne. Og der er ikke en struktur, der gør det muligt at sogn, provsti og stift finder ind i et samarbejde om at løse opgaverne.

Forslag

Hvad går forslaget da i hovedtræk ud på? Ja først og fremmest er det vigtigt at få slået fast, at det hviler på to afgørende forudsætninger. For det første at der ikke på nogen som helst måde rokkes ved *sognefuldmagten* og dermed heller ikke ved menighedsrådenes økonomiske råderum. Hvert enkelt sogn får fortsat tildelt en driftsramme, det helt suverænt selv bestemmer over. Og for det andet: stiftsrådet varetager nok overordnet den kirkelige ledelse af stiftet, men med den væsentlige indskrænkning, at biskoppen i udøvelsen af sin gejstlige tilsynsforpligtelse er *uafhængig* af stiftsrådet.

Nu ser vi så her bort fra det rent tekniske, hvordan et stiftsråd sammensættes og vælges af og blandt præster og valgte menighedsrådsmedlemmer og med overvægt af lægfolk, og koncentrerer os i stedet om: Hvad går denne overordnede ledelse så helt konkret ud på? I hovedsagen to ting.

Den går ud på til stadighed at udfordre til en fælles besindelse på, hvad det i praksis indebærer at være en evangelisk-luthersk kirke i dag. I et gennemsekulariseret samfund. Og det går i forlængelse heraf ud på at være et forum, hvor der opsamles viden og erfaring, der kan inspirere til nytænkning lokalt i sognene.

Dernæst får stiftsrådet tillagt nogle nøje afgrænsede og meget praktiske beslutningskompetencer. Det skal tage beslutning om, hvilke opgaver der bør tages hånd om og løses på stiftsplan og altså finansieres af stiftskassen. Og – nu hvor antallet af præstestillinger ikke fastsættes centralt af finansministeriet og kirkeministeriet – tillægges stiftsrådet kompetence til at afgøre, hvor mange præster der er brug for og råd til inden for stiftets økonomiske råderum.

Det indebærer selvfølgelig en omlægning af den kirkelige økonomi, så stiftet i lighed med sogne og provstier får helt sin egen selvstændige økonomi. Som menighedsrådene gennem provstiudvalget udskriver kirkeskat til aktiviteterne i sognene, sådan udskriver stiftsrådet ligeledes gennem provstiudvalgene i stiftet den fornødne kirkeskat til at afholde udgifterne til præste- og provstelønninger og de opgaver, man ønsker løst på stiftsplan.

Fordele

Hvilke fordele opnår vi så gennem denne forholdsvis enkle omlægning af den kirkelige økonomi?

Vi opnår, at ingen kommer til at betale til en religion eller forkyndelse, de ikke ønsker at støtte.

Det bliver endvidere muligt at få et *samlet overblik* over den kirkelige økonomi i et stift. Den ene hånd ved, hvad den anden gør, og økonomien løber ikke løbsk, som det fx er sket med forøgelsen af kirkefunktionærstillinger gennem de seneste godt ti år.

Og endelig i og med at vi får skabt overblik og sammenhæng i den kirkelige økonomi på stifteplan, bliver det også muligt at foretage de fornødne *prioriteringer* i det kirkelige arbejde hele vejen rundt både hvad angår rammer og indhold – ”mursten” og ”kirkens liv og vækst”. Det bliver med andre ord muligt at oprette flere præstestillinger, hvis det er det, man vil.

Og vel at mærke prioriteringer, der beror på et langt tættere samarbejde mellem de tre niveauer: sogn, provsti og stift. En samarbejdende folkekirke, hvor ingen afgiver noget af den kompetence, de har i dag. Det skulle da lige være biskoppen, der ikke længere, når det gælder oprettelse og fordeling af præstestillinger, kan nøjes med at samarbejde med sig selv.

Og så lige helt til sidst. Vi håber, det hermed er blevet tydeligt for enhver, at man skal være i besiddelse af en overordentlig livlig fantasi for at se forslaget fra *Grundtvigskforum*

som det første skridt til indførelse af en synode. Med mindre man da betragter enhver form for forandring eller justering som et skridt i den retning.

På den anden side kan man selvfølgelig spørge om, hvor langtidsholdbare de her skitse-rede justeringer vil være. Med de vinde der blæser over landet i den folkelige og politiske debat i tiden, er der blevet vanskeligere at spå om, hvad der både på kort og langt sigt kommer til at sætte kirkens dagsorden også på det organisatoriske område. Netop derfor er det vigtigt, at alle der værdsætter den ordening mellem stat og kirke, vi har, er helt fremme i skoene og klædt på til at tage en åben drøftelse af situationen.

Torsten Johannesen
Formand for Grundtvigskforum
Hjulets Kvarter 207
5220 Odense SØ

Helge Baden Nielsen
Næstformand for Grundtvigskforum og
formand for kirkepolitisk udvalg
Kirkepladsen 4
4681 Herfølge